

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 40— K
pol leta 20— "
četrt leta 10— "
posamezna številka po 80 vin.

Za oglasila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 90 vin.
" " " dvakrat . . . 80 "
" " " trikrat . . . 50 "
za nadaljnja uvrščenja od petit-vrste po 40 vin.
Oznaniša sprejema Učiteljska tiskarna.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana,
razpise služb je plačati po 60 vin. za
vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg
poštne še 45 K.

Telefon uredništva
štev. 312.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljsk. Tovariša
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

Učiteljski zdraviliški dom v Rogaški Slatini,

reg. z. z. o. zavezo.

Poziv k pristopu.

Jugoslovansko učiteljstvo je storilo zopet važen korak v ojačenje svoje gospodarske organizacije. Ustanovilo je pod zgornjim imenom zadrugo, katere namen je: ustanovitev in vzdrževanje zdraviliškega doma v Rogaški Slatini predvsem za zadržnike, pa tudi za druge zdraviliške goste; po potrebi tudi ustanavljanje enakih domov v drugih zdraviliških in kopaljskih kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Kakor je že poročal „Učit. Tov.“ v svoji 21. številki, je okrožno trgovsko sodišče v Celju odobrilo pravila te zadruge. Začasno načelstvo se pogaja za nakup skoraj nove, najmodernejše opremljene hiše s 17 sobami in bo kupna pogodba v najkrajši dobi sklenjena.

S tem vabimo vse tovariše in tovaršice širom naše države, da prijavijo svoj pristop k tej za osamosvojitve našega stanu v veljavni zadrugi ter jih opozarjamo na § 3. zadruginih pravil. Opravični delež znaša 1000 K (250 dinarjev), ki se ga more plačati hkratu ali v desetih zaporednih mesečnih obrokih po 100 K. Vsak zadržnik plača tudi pri vstopu vstopnino v znesku 20 K.

Prijave se naj pošiljajo začasnemu poslovodji zadruge, šolskemu ravnatelju Antonu Gnus na Dolu pri Hrastniku, ki da vsakemu priglasiatelju potrebno število položnic na razpolago.

Ko bo priglasiateljev primerno število članov zadržnikov, skliče se prvi redni občni zbor, ki izvrši volitve načelstva in nadzorstva v smislu zadruginih pravil.

Pravila

Učiteljskega zdraviliškega doma v Rogaški Slatini, registrirane zadruge z omejeno zavezo.

I. Tvrdka in sedež zadruge.

§ 1.

Tvrdka se glasi: Učiteljski zdraviliški dom v Rogaški Slatini, registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Zadruga ima svoj sedež v Rogaški Slatini in je ustanovljena na nedoločen čas.

II. Namen zadruge.

§ 2.

Namen zadruge je ustanoviti in vzdrževati v Rogaški Slatini zdraviliški dom za zadržnike v prvi vrsti, potem pa tudi za druge kopaljske goste.

Po potrebi ustanovi zadruga enake domove tudi v drugih zdraviliških in kopaljskih kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

III. Članstvo.

§ 3.

Zadržniki lahko postanejo učitelji in njihove žene, oziroma vdove, učiteljice in učiteljska društva.

Člani zadruge morejo biti le tisti učitelji in takih učiteljev žene, učiteljice in učiteljska društva, ki so člani Zaveze jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani, oziroma Unije jugoslovanskega učiteljstva v Beogradu.

Število zadržnikov je neomejeno.

§ 4.

Da postane kdo zadržnik je potrebno:
a) lastnoročno podpisana brezpogojna pristopna izjava,
b) sklep načelstva, da se dotičnik kot zadržnik sprejme.

§ 5.

Načelstvo mora voditi natančen zapisnik (register) vseh članov, v katerega se vpiše tekoče

število, znesek deleža, ime, priimek, stan in bivališče zadržnika, dan vstopa, dan odpovedi in čas izstopa.

§ 6.

Članstvo neha:

1. z odpovedjo, ki se mora izvršiti vsaj do 30. junija vsakega poslovnega leta, identičnega s koledarskim letom, izstop velja potem koncem poslovnega leta;

2. v slučaju smrti; tu preneha članstvo koncem poslovnega leta, v katerem je zadržnik umrl;

3. z izključenjem iz zadruge po sklepu načelstva.

Zadržnik se sme izključiti:

a) ako podkopava zadrugi kredit in dobro ime,

b) ako ne izpolnjuje dolžnosti določenih mu v teh pravilih,

c) ako ni več zmožen plačati ali pa se mu odtegne samostojno oskrbovanje lastnega imetja.

Zadržnik, ki ga je izključilo načelstvo, ima pravico do pritožbe na občni zbor, ki v takih slučajih sklepa končno in definitivno o izključenju.

§ 7.

Zadržnik, ki je iz zadruge izstopil ali ki je bil izključen, nima do rezervnega sklada in drugega imetja zadruge nobene pravice. Delež se mu izplača v isti višini, kakor je postavljen v bilanco poslovnega leta, katerega je izstopil ali bil izključen.

§ 8.

Vsak zadržnik ima pravico:

1. prihajati k občnim zborom ter se udeleževati posvetovanj, glasovanja in volitev.

2. posluževati se zadruginih naprav na podlagi tozadevnih določb.

3. biti deležen na poslovnem dobičku po določbah teh pravil.

§ 9.

1. da izpolnjuje določbe teh pravil in na podlagi njih sestavljenega poslovnika,

2. da ne nasprotuje koristim in sklepom zadruge,

3. da si pridobi po vsaj en zadržni delež in tega plača kakor je predpisano,

4. da vplača takoj pri vstopu enkrat za vselej v rezervni sklad 20 K pristopnine,

5. da jamči za obveznosti zadruge z enkratnim zneskom deleža (omejena zaveza).

IV. Organi zadruge.

§ 10.

Organi zadruge so:

1. Načelstvo,

2. nadzorstvo,

3. občni zbor.

Načelstvo.

§ 11.

Načelstvo zastopa zadrugo pri sodnji in izven sodnje. Načelstvo je sestavljeno iz načelnika, njegovega namestnika, tajnika in dveh članov. Načelstvo se voli na občnem zboru za dobo dveh let ter se že pri volitvi dovoli načelnik, njegov namestnik in tajnik. Bivši člani načelstva se smejo po končani poslovnici dobi spet voliti.

Načelstvo legitimira zapisnikar občnega zbora.

Načelniku in tajniku se sme za njihovo trud in posel priznati nagrada, ki jo določi občni zbor.

§ 12.

Za zadrugo podpisujeta načelnik, oziroma njegov namestnik in eden član načelstva, in sicer na ta način, da postavi podpisatelja zraven tvrdke zadruge svoja podpisa.

§ 13.

Načelstvo vodi vse posle zadruge z ozirom na obstoječe zakone, pravila, poslovnik in sklepe občnih zborov ter mora svoje posle vestno in marljivo izvrševati in vedno upoštevati korist zadruge.

§ 14.

O zadevah, spadajočih v delokrog načelstva, sklepa načelstvo na sejah, ki jih skliče in jim predseduje načelnik, oziroma namestnik. Za sklepčnost sej je potrebna vsaj navzočnost treh članov načelstva, ki sklepajo z nadpolovično večino. Vsi sklepi se vpišejo v sejni zapisnik in podpisajo od navzočih članov načelstva.

§ 15.

Člani načelstva, ki svoje dolžnosti zanemarijo, jamčijo zadrugi osebno in solidarno za vso, vsled njihove malomarnosti nastale škode.

Nadzorstvo.

§ 16.

Nadzorstvo obstoji iz pet članov, ki si volijo iz svoje srede predsednika in njega namestnika. Nadzorstvo voli občni zbor za dobo dveh let.

Služba nadzorstva je častna in ne dobijo člani nadzorstva nobene nagrade.

Glede malomarnosti članov nadzorstva veljajo iste določbe kakor za načelstvo (§ 16. teh pravil).

§ 17.

Člani nadzorstva ne smejo biti obenem člani načelstva, tudi ne uradniki pri zadrugi.

§ 18.

Seje nadzorstva skliče redno vsak četrta leta, izredno v slučaju potrebe predsednik nadzorstva, oziroma njegov namestnik, ki jim predseduje. Razen tega mora sklicati tudi izredne seje, če to zahteva večina članov nadzorstva ali načelstva. Seje so sklepne, če je navzoča nadpolovična večina članov nadzorstva, sklepa se z nadpolovično večino navzočih. Sklepi se morajo vpisati v sejni zapisnik, ki ga morajo podpisati vsi navzoči člani nadzorstva.

§ 19.

Nadzorstvo nadzoruje vse zadrugne posle. Ono lahko zahteva vsak čas od načelstva natančno poročilo o poslovanju zadruge, mora najmanj dvakrat v letu pregledati vse knjige, spise, blagajno stanje ter vse imetje zadruge. Nadalje mora pregledati letni račun, bilanco in predloge glede čistega dobička in izgube ter o tem poročati občnemu zboru.

Nadzorstvo mora sklicati občni zbor, ako to zahteva korist za druge.

§ 20.

Nadzorstvo je pooblaščen za zastopati zadrugo pri sklepanju pogodb z načelstvom in voditi na podlagi sklepa občnega zbora tožbe s posameznimi člani načelstva ali z vsem načelstvom.

V tožbah proti nadzorstvu zastopajo zadrugo od občnega zbora voljeni pooblaščenči.

§ 21.

Nadzorstvo ima pravico člane načelstva do določitve občnega zbora, ki se mora nenuudoma sklicati, začasno odstaviti ter vse potrebe glede poslovanja zadruge do občnega zbora ukreniti.

Občni zbor.

§ 22.

Zadržniki, oziroma zadržnice izvajajo svoje pravice tihoče se poslovanja, pregledovanja bilance ter razdelitve čistega dobička in izgube, na občnem zboru.

Vsak zadržnik ima toliko glasov, kolikor ima deležev, vendar ne več pet glasov.

Zadržniki se smejo dati na občnem zboru zastopati. Zastopniki se morajo izkazati s pismenimi pooblastili. En zastopnik pa ne more zastopati več kot pet deležev. Kakor zgoraj so tudi tu možki in ženske enakopravni.

§ 23.

Občni zbor skliče načelstvo. V slučaju zakasnelosti in posebnih, po zadrugnem zakonu ali po teh pravilih določenih slučajih sme nadzorstvo sklicati občni zbor. Razen v zadrugnem zakonu in v teh pravilih navedenih slučajih se mora občni zbor sklicati, če to zahteva korist zadruge.

§ 24.

Občni zbor je sklepčen, ako je zastopanih vsaj ena petina zadržnikov. Vsak občni zbor se mora zadržnikom vsaj 14 dni popreje v listu »Učiteljski Tovariš« naznaniti ter mora vabilo, biti podpisano od sklicatelja.

Vabilo mora vsebovati namen, kraj, uro in dnevni red občnega zbora.

Ako bi prvi sklicani občni zbor ne bil sklepčen, se vrši eno uro pozneje na istem prostoru in z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu zastopanih zadržnikov. To je treba v razglasu občnega zbora vedno izrečno pripomniti.

§ 25.

Redni občni zbor se mora vršiti v teku prvih štirih mesecev po končanem poslovnem letu.

Glavni predmeti razprave so v prvi vrsti letni račun in bilanca ter razdelitev dobička in izgube.

§ 26.

Občnemu zboru predseduje načelnik, oziroma njegov namestnik. Če sta oba zadržana predstojuje najstarejši odbornik.

Predsednik imenuje zapisnikarja in potrebno število skrutinatorjev.

§ 27.

Pri volitvah se glasuje z glasovnicami. Volitev z vzklikom se vrši le tedaj, če do tak načina volitve predlaga in na poziv predsednika nihče ne ugovarja.

§ 28.

Sklepi občnega zbora so veljavni, če se je občni zbor pravilno sklical in se je pravilno sklepalo. Da so sklepi veljavni je treba, da glasuje nadpolovična večina navzočih zadržnikov za nje; sklepi glede izpremembe in dopolnitve pravil, glede izključenja kakoga zadržnika, glede odstavljene načelstva in nadzorstva ali posameznih članov načelstva in nadzorstva ter glede razrušenja ali likvidacije zadruge so le tedaj veljavni, če zanje glasuje tričetrtinska večina navzočih zadržnikov. Razen tega je sklep glede razrušenja in likvidacije zadruge le tedaj veljaven, če se je v dneh, v ta namen tekom 14 dni zaporedoma sklicanih občnih zbora s tričetrtinsko večino sklenil.

Sklepi občnih zborov se morajo vpisati v zapisnik občnih zborov, ki ga podpisajo predsednik, zapisnikar in en član skupščine in ga sme pregledati vsak zadržnik in državna oblast.

§ 29.

Razen o zadevah že omenjenih v teh pravilih se sklepa na občnem zboru posebno:

1. O izpremembi pravil,
2. o potrdilu, oziroma izpremembi in dopolnitvi poslovnika,
3. o razrušenju in likvidaciji zadruge,
4. o pridobitvi, prodaji in obremenjenju zadrugnega posestva, oziroma posloplji,
5. o potrditvi najeminskih in drugih pogodb, ki nalagajo zadrugi večkratne dolžnosti,
6. vrši se volitev načelstva, nadzorstva in pooblaščenecv za tožbe proti članom načelstva in nadzorstva,
7. o pravnem postopanju napram članom načelstva in nadzorstva,
8. o odstavljenu članov načelstva in nadzorstva od njih poslov,
9. o razsodbi preprirov glede razlaganja pravil in prejšnjih sklepov občnih zborov,
10. o razsodbi vseh proti poslovanju načelstva ali nadzorstva vloženih tožb,
11. o izključenju članov,
12. o podelitvi odveze načelstvu glede poslovanja,
13. o določitvi zneska do katerega sme zadruga najeti posojilo,
14. prebere se poročilo o izvršeni reviziji.

V. Razglasi.

§ 30.

Javne oglase zadruge podpiseta pod tvrdko zadruga načelnik, oziroma njegov namestnik in en

član nadzorstva. Razglašati se morajo objaviti v listu »Učiteljski Tovariš«.

VI. Sredstva zadruga.

Delež.

§ 31.

Vsak zadrugičnik si mora pridobiti vsaj en delež po 1000 kron, ki ga vplača takoj ali v mesečnih zaporednih obrokih po 100 kron. Vsak član lahko vzame več deležev.

Rezervni zaklad.

§ 32.

Ustanoviti se mora rezervni zaklad za pokritje primanjkljajev pri bilanci.

Rezervni zaklad se nabira, iz vplačanih vstopnin in pa iz 50% letnega čistega dobička, dokler rezervni zaklad ne naraste do visokosti vseh zadrugičnih deležev. Na tej višini se mora rezervni zaklad ohraniti.

VII. Poslovanje.

§ 33.

O načinu, kako delovanje vse zadruga in posameznih panog urediti, razširiti in omejiti, določa občni zbor.

VIII. Knjigovodstvo.

§ 34.

Poslovno leto se začne s prvim januarjem in se konča z zadnjim decembrom.

Načelnost mora koncem vsakega poslovnega leta:

1. napraviti skupno z nadzorstvom natančno inventuro,
2. skrbeti za sklep zadrugičnih knjig.

§ 35.

Knjigovodstvo, sklep zadrugičnih knjig, letnih računov ter sestava bilance se mora pravilno po trgovskih načelih izvršiti.

Do 15. marca po preteku vsakega poslovnega leta mora načelnost nadzorstvu predložiti:

1. prometno bilanco iz katere so razvidni vsi dohodki in izdatki preteklega leta,
2. letni račun o dobičku in izgubi,
3. bilanco vsega zadrugičnega imetja.

§ 36.

V bilanci morajo biti ločena navedena:

A. Aktivna.

1. Denar v gotovini,
2. terjatve zadruga po njih različnih vrstah in njihovi začasni vrednosti,
3. nepremičnine (posestva in poslopja) po knjižni vrednosti z letnim odpisom najmanj 2%,
4. stroji po odpisu 10% na leto,
5. oprava in orodje po odpisu 15% na leto,
6. pohištvo po odpisu najmanj 10% na leto,
7. drugo imetje zadruga kvečjemu v vrednosti stroškov pridobitve.

B. Pasivna.

1. Tirjatve zadrugičnikov (deleži, zapadle deležne obresti in zapadle dividende),
 2. rezervni zaklad,
 3. opravilni zastanki,
 4. zadrugični dolgi po njih različnih vrstah,
 5. morebitni še nepokriti opravilni stroški.
- Pribitek aktiv čez pasiva je dobiček, prebitok pasiv čez aktivna je izguba.

Dobiček ali izguba se mora koncem bilance posebej navesti.

§ 37.

Letni račun in bilanco mora nadzorstvo na podlagi inventure, sklenjenih knjig in knjižnih izveščkov pregledati. Letni račun in bilanca se tekom 8 dni pred občnim zborom razložita v zadrugični pisarni, da ju more vsak zadrugičnik pregledati, ter se s poročilom nadzorstva predložita občnemu zboru.

Odobreni letni račun in bilanca se razglasita v listu »Učiteljski Tovariš«.

§ 38.

Letni čisti dobiček se razdeli sledeče:

1. 50% dobi rezervni zaklad, dokler ni dosegel vsote vseh deležev,
2. 30% se razdeli med zadrugičnike po razmerju vplačanih deležev,
3. preostanek se obrne po predlogu nadzorstva in sklepu občnega zbora v korist zadruga.

Ako bi se koncem leta izkazala izguba se ta pokrije:

1. z rezervnim zakladom,
2. z deleži.

Ako bi rezervni zaklad in deleži ne zadostovali, se ravna po določilih zakona z dne 9. aprila 1873. Ravno tako se ravna v slučaju konkurza.

IX. Razdruženje in likvidacija.

§ 40.

Razdruženje in likvidacija se izvršita po določbah zadrugičnega zakona.

X. Zadrugična zveza.

§ 41.

Zadruga pristopi kot članica k Zadrugični Zvezi v Celju. Predsednik Zadrugične Zveze, oziroma njega pooblaščen zastopnik in revizor imata pravico se s posvetovalnim glasom udeleževati občnih zborov.

XI. Končna in predhodna določila.

§ 42.

Vse prepire o razlaganju posameznih točk teh pravil, kakor tudi poznejših sklepov občnih zborov razsoja občni zbor.

§ 43.

Člani prvega načelnstva, ki jih legitimuje ta pravila so:

Gnus Anton, šolski ravnatelj na Dolu pri Hrastniku;

Luka Jelenc, ravnatelj meščanske šole v Ljubljani;

Kecelj Alojzij, učitelj, Ljubljana;

Gangl Engelbert, višji šolski nadzornik v Ljubljani;

Dostal Rudolf, strokovni učitelj v Ljubljani.

V Ljubljani, dne 24. marca 1920.

IV. D.: Pragmatika državnega uradništva in uvrstitev učiteljstva v isto.

Kakor poročamo na drugem mestu, so došla o uvrstitvi učiteljstva v pragmatiko iz Beograda poročila, ki razburjajo srbsko učiteljsko javnost in vzbujajo nezaupanje do uvrstitve. Odelek je baje zaključil svoje delo in uvrstil tudi učiteljstvo. Stanovsko glasilo srbskega učiteljstva poroča: delegat prosvetnega ministrstva tov. Sokolovič kot zastopnik učiteljstva ni prisostvoval delu in mu ni bila dana prilika do sodelovanja v odeleku.

To je vsekakor pogreška, ki je principelne važnosti. Zahteva uč. organizacij mora ostati slejkoprej na stališču, da zahtevajo sodelovanje učiteljstva po svojih zastopnikih v takih zadevah. Brez sodelovanja ni odobritve takega postopanja! Izražamo upanje, da se bodo srbske učiteljske organizacije še tesneje držale tega principa, saj je njih predsednik in delegirani zastopnik prosvetnega ministrstva tov. Sokolovič nam podal v Ljubljani ta princip kot geslo bodočega Udruženja jugoslovanskega učiteljstva: „Ničesar brez nas in proti nam!“

Z druge strani smo prejeli poročilo, da se je odelek bavil zgolj z ureditvijo točk gmočnega značaja za zopetno začasno regulacijo in o izdelavi definitivne pragmatike ni govora. Vsekakor je vez z Beogradom še prerahlega značaja in je želeli, da jo kongres utrdi.

O 25% povišanju draginskih doklad učiteljstvu Slovenije še do danes ni oficijelnega poročila.

Predsedstvo Zaveze je odposlalo na prosvetno ministrstvo, našemu zastopniku v odeleku tov. Sokoloviču, predsedstvu odseka za izdelavo pragmatike, posameznim članom, nekaterim našim ministrom, Udruženju i. dr. sledeče zahteve za uvrstitev v službeno pragmatiko državnega uradništva:

Čl. 1. Vsi stalni in začasni učitelji na javnih narodnih šolah so državni uradniki in so podvrženi določbam službene pragmatike.

Čl. 2. Vsi službeni prejemki stalnega in začasnega učiteljstva, osnovnih, nadaljevalnih, strokovno-osnovnih (meščanskih) in specialnih šol, strokovnih učiteljev na učiteljskih, vadniških učiteljev, učiteljic ženskih ročnih del, otroških vrtaric in vsem tem kategorijam enakih, prejemki upokojenega učiteljstva in preskrba učiteljskih vdov in sirot popolnoma odgovarja tožadnim določbam za državno uradništvo, za katere se zahteva analogna izobrazba ter se s prejemki tega tudi avtomatično regulirajo.

Sorazmerno z vsakokratnimi poviški aktivnega učiteljstva se zvišujejo prejemki že vpokojenega učiteljstva.

Najnižja stopnja za učitelje osnovnih šol in enake je kategorija državnega uradništva, ki odgovarja stopnji z dovršeno srednjo šolo.

Nekvalificirano učiteljstvo na osnovnih šolah in enakih uživa prejemke kot uradniški pripravniki iste kategorije, v katero spada učiteljstvo na šolih, kateri so pridruženi.

Najnižja stopnja za stalne učiteljice ženskih ročnih del, otroške vrtarice in enake, je kategorija državnega uradništva, ki odgovarja stopnji z dovršeno strok. osn. (mešč.) šolo, oz. z dovršenimi 4 razredi srednje šole.

V to vrsto spadajoče, začasno nameščene osebe imajo enake dohodke, kakor državni uradniški pripravniki iste kategorije.

Čl. 3. Redni (strokovni) učitelji strokovno-osnovnih (meščanskih) šol dobivajo za 30% višjo temeljno plačo, kakor jo imajo učitelji osnovnih šol z isto službeno dobo. Ta povišek je s temeljno plačo vred vstopen v pokojnino. Pri določitvi činovnih razredov, pri napredovanju v višjo plačilno stopnjo in za določitve pokojnine se vračunajo vsa službena leta, prebita na osnovnih šolah.

Čl. 4. Redni učitelji na specialnih šolah (socialno-skrbstenih: za slepce, gluho-neme, slaboume i. dr.), ki so strokovno usposobljeni in nameščeni na kakem takem zavodu, prejemajo določene plače in udobnosti kakor (strokovni) meščanski učitelji. Poleg tega veljata dve in pol leti službe na zavodu za tri službena leta.

Čl. 5. Vadniški učitelji uživajo enake udobnosti kot strok.-osnovni (meščanski) učitelji, ne oziraje se na to, ali imajo usposobljenost za meščanske šole ali ne.

Čl. 6. Enako se uvrste učitelji, ki imajo poleg usposobljenosti za osnovne šole tudi strokovno usposobljenost za poučevanje posameznih predmetov za višje organizirane šole in so stalno na-

meščeni na učiteljsku, strok.-osnovni (meščanski) šoli ali kakšni specialni šoli ter poučujejo isti predmet (tj. jezike, telovadbo, glasbo in enako).

Čl. 7. Do avtomatičnega napredovanja in pokojnine imajo pravico le redni učitelji, stalne vrtarice in stalne učiteljice ženskih ročnih del. Popolno pokojnino dosežejo učitelji narodnih šol enako kot ostali drž. uradniki, v kolikor šolski zakon ne odreja manj. V pokojnino in napredovanje se računa tudi služba pred usposobljenostjo.

Kdaj postane učitelj »redni učitelj« in določila o stalnosti obsega šolski zakon.

Čl. 8. Redni učitelji osnovnih šol, ki so dodeljeni v službovanje na strokovno-osnovne (meščanske) in specialne šole, dobivajo poleg svojih prejemkov kot redni učitelji osnovnih šol še 15% poviška svoje temeljne plače, ki pa ni vračunljiv v pokojnino.

Čl. 9. Potovalni učitelji in učiteljice ženskih ročnih del, ki poučujejo na večih šolah, prejemajo potnino po predpisih za državne uradnike istega činovnega razreda.

Čl. 10. Pomožni učitelji za posebne strokovne predmete na osnovnih šolah in pomožni učitelji za posamezne strokovne predmete na strokovno osnovnih (mešč.) in specialnih šolah dobivajo nagrado po urah, kakor določajo tožadnje navedbe.

Čl. 11. Upravitelji narodnih šol, izvenzemski otroške vrtce, prejemajo opravilne doklade, ki se stalnim upraviteljem vračunajo v pokojnino. Opravilnina znaša do trirazrednice letnih 300 dinarov, za vsako vzporednico, oziroma vsak naslednji razred, po 50 dinarov na leto. Upravitelji strok.-osn. (meščanskih) in specialnih šol dobivajo za 30% zvišano opravilnino, vračunljivo v pokojnino.

Učitelji, ki začasno nadomeščajo upravitelje narodnih šol, prejemajo upraviteljsko nagrado v izmeri opravilne doklade za dotično šolo, ki ni vračunljiva v pokojnino.

Upraviteljice otroških vrtcev prejemajo opravilno doklado letnih 150 dinarov. Od treh razredov naprej se opravilnina zvišuje sorazmerno z opravilnino ostalih narodnih šol.

Za vodstvo internata pri specialnih zavodih prejema upravitelj poleg gori omenjene opravilne doklade še posebno doklado, ki se vračunava v pokojnino. Višino te doklade določa navedba, ki govori o organizaciji tega šolstva.

Čl. 12. Učiteljice so v plači popolnoma enake z učitelji.

Čl. 13. Za učitelje vseh vrst narodnih šol veljajo isti pokojninski predpisi, kakor za ostale državne uradnike, v kolikor šolska zakonodaja ne odreja drugače.

Čl. 14. Za disciplinarno postopanje napram učiteljstvu narodnih šol veljajo isti disciplinarni predpisi kakor za ostale državne uradnike, v kolikor šolska zakonodaja ne odreja drugače.

Čl. 15. Državnim uradnikom se računajo za slučaj vstopa v učiteljsko službo, ako so sicer izpolnili predpisane pogoje, vsa službena leta, dosežena v drugih strokah. Učiteljem, ki preidejo v druge kategorije državne službe, se računa v pokojnino in napredovanje čas, ki so ga prebili v učiteljski službi.

Ves čas, ki so ga prebili učitelji narodnih šol v vojaški službi, se šteje brez prikrajšave v učiteljsko službeno dobo in napredovanje.

Učiteljem, ki so službovali na zasebnih šolah s pravico javnosti, a so sprejeti v stalež državnega učiteljstva, je všteti v pokojnino in napredovanje tudi službena doba na zasebnih šolah.

Čl. 16. Za učiteljske dopuste veljajo isti predpisi kot za državne uradnike in se izvedejo navedbenim potom, kolikor jih ne določa šolska zakonodaja.

Čl. 17. Kadar se učitelj prvič uvede v službo, se zapriseže kakor ostali državni uradniki.

Čl. 18. Plače, pokojnine, nagrade, stanarino, potnino in selitvene stroške dobivajo učitelji narodnih šol iz državne blagajne.

Učiteljstvu nakazuje njegovo plačo pokrajinska šolska oblast. Ta oblast je tudi odgovorna za hitro nakazovanje in redno plačevanje.

Učitelju narodnih šol pripadajo isti selitveni stroški, kakor drugim uradnikom istega činovnega razreda.

Prehodna določba: Vse dosedaj pridobljene pravice ostanejo prizadetim osebam ohranjene.

Čl. 19. V kolikor predpisov službene pragmatike ni mogoče izvajati za učiteljstvo, jih izpolnjuje šolska zakonodaja.

Združitev proletarijata v Franciji.

Dne 25. maja t. l. se je združil ves francoski proletarijat v eni organizaciji. V razumevanje zgodovinskega dogodka poročam kratko sledeče: Francoski proletarijat, duševni kakor telesni delavci, je organiziran po strokah v sindikatih t. j. društvih brez politično strankarske tendence, z edinim ciljem: varstvo proletarijata in izboljšanje njegovega položaja. (O sindikatih smo v »Tovarišu« čitali že prav lepe članke). Moč je seveda le v združenju. Zato so se sindikati združili v osred. organizacijah. Delavci so si ustanovili svoje »Generalno udruženje dela« (Confédération Générale Travail = C. G. T.) t. j. centrala vseh delavskih sindikatov. Čeprav strokovna, je v tesni zvezi z edino proletarsko stranko v vseh deželah — s socialistično, ki tudi v istini edina podpira v parlamentu in drugod njegove interese. Na drugi strani so imeli tudi duševni delavci centralo svojih orga-

nizacij, ki je obsegala 65 sindikatov (uradniških, ljudsko-, srednje-, visokošolskih učiteljev). Posamezni sindikati med temi so že zdavnaj stremili za združenjem z delavskimi sindikati. Glasovali so že opevovano v svojih sindikatnih zborovanjih za priklonjenje, a do resnične združitve ni moglo priti, ker je pač večina sindikatov še nasprotovala združitvi s socialističnim delavstvom. Francoski »demokratizem« vendar preveč izrablja svoj proletarijat, zato se temu (in tudi duševnemu — ironija?) odpirajo oči. Vedno močnejše je postajalo gibanje, ki je sililo k združitvi vseh proletarcev. Še so posamezni mogli ovirati udruženje, a jasno je postajalo vedno bolj, da dolgo ne bo več mogoče zavirati naravnih procesov. Prišel je letošnji maj. V Franciji je začelo delavstvo odločen boj proti kapitalističnemu izkoriščanju. Ves boj je vodilo »Gener. udruženje dela« (C. G. T.) tako spretno, tako brezhbno, s tako nedoseženo bravuro, da je želo pri širokih slojih prebivalstva le simpatije. Vlada je sklenila razpuščati C. G. T., a si je pri tolikem članstvu (2½ milijona vseeno premislila. Začelo je zopet kipeči v sindikatih duševnih delavcev; zahtevali so kongres, ki naj takoj izrazi svoje simpatije delavstvu. Kongres je bil sklican na dan 25. maja. Žadnjikrat so se poizkusili nekateri preprečiti združenje. Profesor Pitolet je poudarjal, da obstoja med delavci še vedno neka mržnja proti uradništvu, ki ima »bele roke«, skrbi ga tudi kaj bi bilo z uradništvom, če razpušči vlada C. G. T. Drugi govornik je izjavil, da gre uradništvo, če se združi z C. G. T. v negotovost. Predlaga pač izraz simpatije delavstva a ne priklonjenja. Delegat sindikata meščanskošolskega učiteljstva Perret je celo izjavil, da bi bil pristop k C. G. T. »izzivanje naroda« (!?). Vse protigovornike je posekal ljudskošolski učitelj Glay: »Ogrožajo res naše koalicijsko pravico, ne ogrožajo pa tistih, ki nam napravljajo življenje drago! Ali naj se pustimo mirno ogrožati? Vlada pravi, da hoče C. G. T. upostaviti sovjete, smešno, v resnici se bori C. G. T. le proti politični morali.« — Z navdušenjem je bil pozdravljen zastopnik C. G. T. »kot zastopnik delavskega razreda« Jouhaux, ko je stopil v dvorano. V krepkih orisih je podal situacijo C. G. T. Med govorom se je obrnil do zastopnikov profesorjev, ki so kazali najmanj volje za združenje: »Vi ste nas učili zgodovino Francije, ali nečete priti nam delavcem na pomoč s svojo inteligenco, s kritičnim duhom, da to kar ste nas učili tudi izkoristimo? Zavračate nasilje, toda ali to ni hčerka nevednosti?«

Sledilo je glasovanje. Kot prvi so glasovali učitelji (50 glasov) vsi »za«, polovica profesorjev se je odpravila, polovica je glasovala »proti«. Izid glasovanja: za združenje 193, proti 30, glasovalo jih ni 78. (Skupno število delegatov 301, zastopali so nad 200.000 organiziranih članov).

Tako je danes združen v Franciji v skupni organizaciji C. G. T. ves francoski proletarijat. Nedogledne so gotovo posledice tega. Delavski »masa« je dobila nove tovariše: duševni proletarijat. V boju proti izkoriščevalcem se bodeta podpirala ter izpopolnjevala svoje moči. Na eni strani sila množice (nad 2½ milijona organiziranih telesnih delavcev), na drugi strani sila inteligence. Ta dva elementa se sedaj strneta v enotno falango. Ali je sploh mogoče, da ne dosežeta svojih ciljev. B.

Ženska domača obrt na Slovenskem.

Bivša Avstrija se je kaj malo brigala za žensko domačo obrt na Slovenskem. Edino za čipkarstvo, ki je dajalo v predvsemnem času čipkaricam na Kranjskem in Goriškem za 2.000.000 kron letnega zaslužka — kar je zdaj najmanj 20.000.000 K vredno — se je nekoliko čipkarskih šol ustanovilo. Za drugo žensko domačo obrt ni se brigala, tako je bila docela pozabljena Belokrajina, — akoravno je prosila vsaj za eno šolo — da se otmejo slikoviti narodni motivi, tako so bili pozabljeni kraji posebno mesta in trgi, kjer so izdelavale pridne roke pester avbe in peče.

Osvojili smo se iz stoletnega suženstva in dihamo zrak zlate svobode. Naša mlada država Jugoslavija ima odprte oči in pravo srce, zato je ustanovila za Slovenijo: »Osrednji zavod za žensko domačo obrt, ki ima svoje učne prostore na Turjaškem trgu, št. 3. Tam se učijo sledeče tehnike: kljekljanje in šivanje čipke, belo in pisano vezenje, toledo, filet in biserna dela. Učna doba je dvoletna za vsako tehniko, pouk traja od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne za redne učenke, katere morajo biti vsaj 14 let stare. Šolnine ni, pač pa dobijo vse učenke vse zastoj na razpolago, kar je treba za pouk, toraj vse tvorivo in vse učne pripomočke. Vendar ostanejo vsi izdelki last zavoda. Kadar so učenke izvežbane že toliko, da se jim lahko zaupa